

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2007 rd

Statsrådets utredning med anledning av ett konsultationsdokument om utveckling av patentsystemet i Europa

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 4 maj 2007 en kompletterande skrivelse 1. KTM 26.4.2007 i ärende E 140/2005 rd med anledning av ett konsultationsdokument om utveckling av patentsystemet i Europa till ekonomiutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Antti Riivari och överinspektör Heli Honkapää, handels- och industriministeriet
- lagstiftningsråd Asko Välimaa, justitieministeriet
- generaldirektör Matti Enäjärvi och överdirektör Eero Mantere, Patent- och registerstyrelsen

- jurist Paula Paloranta, Centralhandelskammaren
- juris kandidat Tytti Peltonen, Finlands Näringsliv rf
- juridisk ombudsman Janne Makkula, Företagarna i Finland rf
- direktör Hannu Järvinen, teknologiska utvecklingscentralen Tekes
- Vice President Ilkka Rahnasto, Nokia Oyj
- forskningsombudsman Pirjo Kuhanen, Tammerfors tekniska universitet
- patentombud Jonna Sahlin, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys
- vice ordförande Eeva Hakoranta, Finska föreningen för industriellt rättsskydd rf.

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare lämnat utlåtande EkUU 9/2006 rd i ärendet.

UTREDNINGEN

Kommissionens meddelande

Kommissionen lämnade den 4 april 2007 ett meddelande om ett förbättrat patentsystem i Europa, KOM (2007) 165 slutlig. Meddelandet bygger på resultatet av kommissionens patentkonsultationer i januari 2006.

Kommissionen föreslår bland fortsatta åtgärder att det ska upprättas en domstolsordning för europeiska patent. Målet är en mer kostnadseffektiv och förutsebar domstolsordning som samtidigt garanterar tillgång till rättvisa.

Meddelandet beskriver svagheter i det nuvarande systemet. Det ställer sig ofta dyrt att

processa samtidigt om samma patent i flera länder. Dessutom skiljer det sig stort i domstolspraxis i olika länder och det kan resultera i nationella avgöranden som i hög grad avviker från varandra.

Kommissionen ser närmare på tre alternativa utvecklingsmodeller i meddelandet. Den första bygger på ett utkast till överenskommelse, EPLA (European Patent Litigation Agreement) som tagits fram inom ramen för den europeiska patentkonventionen. Den andra utgår från bättre gemenslagslagstiftning genom att det upprättas ett domstolssystem för lösning av tvister om europeiska patent och eventuella gemenslagspatent.

Det tredje alternativet grundar sig på kommissionens kompromissförslag, som är en kombination av de två förutnämnda. Det går ut på att EPLA-överenskommelsen ses över så att den beaktar gemenslagslagstiftningen och EG-domstolens roll och en eventuell överenskommelse om gemenslagspatent. Samma system föreslås täcka in tvister om både europeiska patent och eventuella gemenslagspatent. Systemet ska bestå av en decentraliserad första instans, en centraliserad appellationsdomstol och garantier för gemenslagsdomstolens tolkningsmakt när det gäller gemenslagslagstiftning.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen har ännu ingen uttalad ståndpunkt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med kommissionens meddelande är att fortsätta förhandla om ett förbättrat patentsystem, som är helt central fråga för konkurrenskraft och innovation i gemenskapen. Nu när förhandlingarna om gemenslagspatent har strandat riktar kommissionen in sig på att stegvis förbättra patentsystemet. Den koncentrerar sig till en början på rättengångsordningen för patenttvister. Målet är att förbättra systemets tillgänglighet, kvalitet och effektivitet.

Ekonomiskutskottet anser att målen i meddelandet är lovbara. En förutsebar och effektiv rättengångsordning ska göra det attraktivare att ansöka om patent. Exempelvis i Finland låter de flesta små och medelstora företag bli att utnyttja de möjligheter till skydd av immateriella rättigheter som systemet ger. Vid utfrågningen av sakkunniga har det framkommit att en viktig orsak till att företag inte ansöker om patent är att de är oroad för kostnaderna för en eventuell rättengång. Men företagare bedömer att det skulle löna sig att försvara uppnådda rättigheter. Situationen är oroväckande, för det skydd ett patent kan ge är ett absolut villkor för omsättning av innovation i produkter i större skala och för företags

internationalisering. I likhet med kommissionen framhåller ekonomiskutskottet att systemet måste förbättras med särskild hänsyn till små och medelstora företag.

Utskottet har i ett tidigare utlåtande om samma sak (EkUU 9/2006 rd) krävt fortsatta åtgärder för att ta fram ett fungerande och effektivt system för gemenslagspatent och särskilt fäst sig vid systemets rättssäkerhet, förutsebarhet och kostnadseffektivitet. Det är väsentliga krav också för ett förbättrat rättengångssystem. Ekonomiskutskottet hänvisar också till lagutskottets utlåtande i saken (LaUU 7/2007 rd), där viktiga principer för det fortsatta arbetet har tagits upp.

Kommissionens förslag till tre alternativa utvecklingsmodeller är fortfarande till den grad generella att det utifrån den information som finns att tillgå inte är möjligt att ta närmare ställning till dem. Sakkunniga som utskottet hört har talat för ett enda system som täcker in tvister om både europeiska patent och eventuella gemenslagspatent. Systemet bör garantera att också små företag har en chans att processa i tvistemål. I det avseendet är det viktigt att domstolsbehandlingen i första instans utgår från regionala lokalavdelningar och att intresserade med-

lemsstater har möjlighet att inrätta sådana. En av de största utmaningarna för reformen är i själva verket hur man ska garantera tillgången till rättvisa, en enhetlig tillämpningspraxis och en behörig domstolsbehandling. Det finns risk för att nuvarande oenhetliga tillämpningspraxis fortsätter med allt mer omfattande rättsliga konsekvenser. Utifrån meddelandet går det ännu inte att bedöma reformens eventuella mervärde. Den övernationella appellationsdomstolen kan förväntas göra rättspraxis enhetligare, men också möjligheterna att inrätta en sådan bör vidareutredas med tanke på såväl för- som nackdelar.

För en fortsatt utveckling av rättegångssystemet bör det dessutom beaktas att patenttvister ofta involverar konkurrens- och avtalsrättsliga frågor. Det lönar sig bäst att avgöra associerade frågor av det här slaget samtidigt med huvudfrågan.

Utlåtande

Ekonomiutskottet föreslår

att regeringen i den fortsatta beredningen beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 12 juni 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Janina Andersson /gröna
Hannu Hoskonen /cent
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jouko Laxell /saml

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Markku Uusipaavalniemi /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv
ers. Anne-Mari Virolainen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.